

## Nr 25

**Försvarsutskottets betänkande med anledning av propositionen 1972:127 angående försörjningsberedskapen på beklädnadsområdet m. m. jämte motion.**

I betänkandet behandlas förslag av Kungl. Maj:t (handelsdepartementet) i propositionen 1972: 127 och yrkanden i motionen 1972: 1883.

Försvarsutskottet har i ärendet inhämtat yttrande av näringsutskottet. Yttrandet fogas som bilaga till betänkandet.

### 1. Försörjningsberedskapen

I propositionen 1972: 127 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att godkänna de riktlinjer för försörjningsberedskapen på beklädnadsområdet m. m. som departementschefen har förordat.

I motionen 1972: 1883 av herr Andersson i Örebro m. fl. (fp, c, m) har hemställts att riksdagen beslutar

1. att s. k. säsongkredit kan utgå till företag verksamma inom skoindustrin,
2. att förslag om garantiram för budgetåret 1973/74 föreläggs nästa års riksdag och
3. att ett särskilt skosekretariat, förlagt till kommerskollegium inrättas.

### Nuvarande ordning

Det ekonomiska försvarets utformning bestäms väsentligen av vår säkerhetspolitik och av vårt näringslivs struktur i dag och i framtiden. Planläggningen och beredskapsåtgärderna i fred är inriktade på att göra det möjligt för näringslivet att vid krig, avspärning eller annan kris tillhandahålla de varor och tjänster som behövs för försörjningen. Varubrister måste kunna täckas genom produktion eller lagring och i båda fallen krävs det en omsorgsfull planering.

Produktionsplanering syftar i första hand till att säkerställa tillgången på nödvändiga produktionsresurser, förbereda omställning av produktionsapparaten och ersätta bortfall i importen av råvaror och färdigvaror. Lagring kan ske i statlig regi eller hos näringslivet med statligt stöd. Till skillnad från produktionsplaneringen är lagringsverksamheten i regel förenad med betydande kostnader för staten.

En rad statliga stödåtgärder för textil- och konfektionsindustrin (tekoindustrin) samt skobranschen har vidtagits under senare tid. Ett statligt

exportstöd till teko-industrin, som administreras av kommerskollegium, trädde i kraft den 1 juli 1970 och gäller i fyra år med ett totalt anslag av 24,6 milj. kr. samt lånegarantier inom årsramar om 7,5 milj. kr. Stödåtgärderna skall i största möjliga utsträckning inriktas på de progressiva företagen och ges en sådan tillämpning att strukturrationaliseringen inom branscherna påskyndas.

Fr. o. m. budgetåret 1971/72 har stimulansprogrammet för teko-industrin kompletterats med ett särskilt s. k. omställningsstöd. Statliga bidrag kan ges till sådana företag som önskar undersöka vissa organisatoriska förhållanden, bl. a. behov av specialisering och möjlighet till samarbete med andra tillverkare och avnämare, och som måste anlita utomstående experter.

Sedan budgetåret 1971/72 pågår ett arbete med omställningsfrämjande åtgärder inom teko-industrin med bidrag av staten under en treårsperiod om sammanlagt 7,5 milj. kr. Genom beslut av riksdagen våren 1972 har de statliga insatserna ökats för att åstadkomma en mer planmässig strukturomvandling inom vissa stagnerande branscher. Det nu löpande omställningsprogrammet har förlängts till att gälla även budgetåret 1974/75 och samtidigt utvidgats till att omfatta skoindustrin, den manuellt arbetande glasindustrin och möbelindustrin. Anslaget, som höjdes till 5 milj. kr. för budgetåret 1972/73, skall för budgetåren därefter prövas mot bakgrund av vunna erfarenheter.

För bl. a. teko- och skoindustricerna finns härutöver vissa möjligheter att få kreditgarantier inom ramen för det statliga kreditstödet till hemslöjd, hantverk och småindustri. För den del av kreditstödet som direkt administreras och beslutas av kommerskollegiet och inte handhas av företagarföreningarna gäller sedan några år en fastställd årlig garanti-ram om 80 milj. kr. Inom denna ram har teko-industrin beviljats kreditgarantier på sammanlagt 14,2 milj. kr. under budgetåren 1967/68—1970/71 och skoindustrin sammanlagt 5 milj. kr. under de senaste fem budgetåren.

Våren 1972 beslöt riksdagen om åtgärder för att påverka struktur-omvandlingen inom teko-industrin, skoindustrin, den manuellt arbetande glasindustrin samt möbelindustrin. Åtgärderna har formen av statliga kreditgarantier. Garantierna beviljas av ett särskilt helägt dotterbolag till Sveriges investeringsbank, AB Strukturgaranti. Verksamheten är av försökskaraktär och avser till en början en treårsperiod. Garantiramen är 40 milj. kr. under det första året och utvidgas med 30 milj. kr. under vart och ett av de följande två åren.

Det utgår också statligt stöd till forskning inom teko-området.

Skoindustrin har under senare tid erhållit statliga bidrag med mellan 200 000 och 300 000 kr. per år för exportfrämjande åtgärder.

Tullskyddet inom teko-området ligger över den allmänna tullnivån i Sverige, för vissa varor väsentligt över. De svenska textil- och konfek-

tionstullarna ligger emellertid inte högt internationellt sett. Tullskyddet för skor utgör 14 %, vilket ger ett nettotullskydd som är något högre än vad som gäller för den svenska industrin i allmänhet. Utöver tullskyddet upprätthålls i fråga om import från statshandelsländerna importregleringar för skor och sådana teko-varor för vilka marknadsläget bedömts särskilt allvarligt. Den s. k. lågprisimporten av vissa teko-varor har vidare föranlett särskilda åtgärder för att minska importtrycket från vissa andra länder.

### Försörjningsberedskapsutredningen

Inom industri och handel pågår en strukturomvandling, som innebär att allt större enheter skapas. Produktion och lagerhållning koncentreras, samtidigt som tillverkningen blir mera specialiserad. Vissa från försörjningssynpunkt viktiga varor produceras av allt färre företag, i den mån tillverkningen inom landet inte helt läggs ner. Effektivare metoder för lagerhantering och distribution medför minskad lagerhållning hos näringslivet.

Denna utveckling inom näringslivet har på senare tid särskilt uppmärksamats beträffande teko- och skoindustrierna. Den s. k. TEKOUtredningen konstaterade i sitt slutbetänkande (SOU 1970: 59—60) om tekoindustrierna inför 1970-talet att den svenska självförsörjningsgraden på teko-området successivt minskat och att den inhemska produktionen av vissa typer av teko-varor understiger de minimibehov som kan beräknas för krigs- och avspärrningsfallen.

Beredskapen i fråga om viss varuförsörjning utreds f. n. av försörjningsberedskapsutredningen. Den har i ett delbetänkande (Ds H 1972: 3) om försörjningen med kläder och skor i en kristid lagt fram förslag till åtgärder för att upprätthålla en tillfredsställande försörjningsberedskap på beklädnadsområdet m. m. Förslagen redovisas i propositionen (s. 11—22) och innebär i huvudsak följande.

*Statliga stödåtgärder* i försörjningsberedskapssyfte bör enligt utredningen uppfylla vissa krav. De bör på något längre sikt garantera en tillfredsställande försörjning, vara avpassade så att ansträngningarna att uppnå bästa möjliga produktionsresultat med insatta resurser inte påverkas negativt och de bör inte leda till en avmattning av rationaliseringsviljan. Åtgärderna måste väljas så att de i minsta möjliga utsträckning verkar konkurrenssnedvridande samtidigt som strukturutvecklingen inte hämmas. De måste även vara så avpassade att de skapar minsta möjliga nackdelar med hänsyn till de internationella bindningarna och medför lägsta möjliga kostnad för staten och samhället.

De tillförselbehov som utredningen räknat fram anses kunna täckas genom en kombination av lagring, återupptagande av produktion, användande av ersättningsmaterial eller ersättningsvaror samt omläggning

och utvidgning av den fredstida produktionen. Utredningen utgår från att de stöd- och stimulansåtgärder av allmän karaktär för export, omställning och företagsutveckling som nu är i kraft i huvudsak kommer att bestå. Därutöver kan stöd- och stimulansåtgärder bli nödvändiga för att man skall kunna behålla en fredstida produktion av erforderlig omfattning som bas för försörjningen med nödvändiga varor.

Utredningen avstyrker en statlig subvention beräknad med utgångspunkt i producerade enheter (prissubvention) och subvention av arbetskostnader eller råvarukostnader. Höjda tullar och kvantitativa importrestriktioner anses inte heller lämpliga för att bibehålla en inhemsk produktion i försörjningssyfte. Åtgärder vid gränsen kan behöva övervägas som en sista utväg om andra stödformer eller åtgärder inte visat sig effektiva eller lämpliga för att bevara en från försörjningssynpunkt nödvändig produktionskapacitet.

För att möta behovet av riskvilligt kapital föreslår utredningen statliga avskrivningslån, som skall vara ränte- och amorteringsfria intill 50 % av den totala investeringskostnaden. Lånedelen skall löpa ränte- och amorteringsfritt, så länge företaget uppfyller de villkor som föreskrivits i avtalet. Ett system med avskrivningslån innebär att staten tar en betydande risk. Utredningen anser därför att man i avtalet bör föra in en klausul som ger den avtalsslutande myndigheten rätt till vidsträckt insyn i företagets ekonomiska utveckling under hela avtalsperioden.

Utredningen förordar också ett leasingförfarande som kan öka företagets likviditet, dvs. ett system där staten äger maskiner och/eller byggnader och hyr ut dem till företagen. Det anses lämpligt att staten och det berörda företaget, då det gäller byggnader, bildar ett särskilt förvaltningsbolag. Hyreskostnaderna och förhållanden som rör reparation, underhåll och skötsel av maskiner och/eller byggnader bör regleras i ett avtal. Företaget skall som motprestation åta sig att hålla en viss produktionskapacitet i händelse av en avspärrning samt en viss löpande produktion i fredstid.

Utredningen föreslår att det under en övergångstid skall finnas viss möjlighet till retroaktiv tillämpning av avskrivningslån och leasing.

En produktion i statlig eller halvstatlig regi har inte övervägts i detta sammanhang. Det anses emellertid angeläget att få belyst hur ett statligt företagsengagemang bör utformas. Utredningen avser att återkomma härtill i ett senare betänkande.

En väsentlig lagring av textilfibrer och garner anser utredningen nödvändig som komplement till den produktion som kan upprätthållas med de produktionsstimulerande åtgärderna. En sådan lagring bör i stor utsträckning kunna ske vid produktionsföretagen så att lagren i kvalitets- och modchänseende kan hållas aktuella och omsättningen kan knytas an till företagets löpande produktion. Utredningen föreslår att staten er-

sätter företagen inom beklädnadssektorn för de kostnader som uppkommer till följd av att man vid sidan om normala lager håller vissa beredskapslager. Frågan bör regleras i avtal mellan företagen och staten.

Lagringsbehovet vid en bibehållen inhemsk maskinkapacitet inom teko-området medför en investeringskostnad på 500 milj. kr. för en avspärrningsperiod om minst tre år. Ränte- och lagringskostnaden blir 45 milj. kr. per år, allt räknat i 1972 års kostnadsläge. Utredningen anser dock att man tills vidare bör kunna skära ner investeringarna i beredskapslager från 500 till 300 milj. kr. Av detta belopp har ca 150 milj. kr. redan investerats i beredskapslager av teko-varor som lagts upp av överstyrelsen för ekonomiskt försvar (ÖEF). Den fortsatta uppbyggnaden av beredskapslagren föreslås ske successivt under tre år, varvid konjunktur- och sysselsättningsläget bör kunna beaktas. De ökade riskerna från försörjningssynpunkt som uppkommer genom en sådan nedskärning får vägas mot de kostnader och tekniska komplikationer som en beredskapslagring av det ursprungligen beräknade behovet skulle medföra.

För att minska olägenheterna av en alltför kraftig omdirigering från den civila sektorn i krig finner utredningen det önskvärt att de militära förråden med beklädnadsvaror fylls på redan i fredstid. Utredningen anser det därför synnerligen angeläget att man inom krigsmakten snarast vidtar åtgärder för att öka lagren av främst teko-varor.

För vissa varor inom beklädnadssektorn föreslår utredningen speciella lösningar. Utredningen föreslår sålunda en utökad lagring av såväl råsytråd som färdig sytråd. Då det gäller tågvirke, linor, snören etc. föreslår utredningen att man åtminstone temporärt söker mildra den ökade importkonkurrensen genom överenskommelse med berört exportland. I fråga om maskinförnödenheter och maskindelar inom teko- och skosektorerna föreslår utredningen att försörjningsberedskapen förbättras parallellt med att de produktionsstimulerande åtgärderna sätts in. Det bör i förekommande fall ske inom ramen för avtal mellan företagen och staten.

De föreslagna produktionsstimulerande åtgärderna genom avskrivningslån, uthyrning av maskiner och byggnader samt lagringsstöd kan av allt att döma endast få en begränsad effekt på skoindustrins lönsamhet. Enligt utredningen bör *sko- och garveriindustrierna* komma i åtnjutande av samma slags exportstöd som gäller för bl. a. teko-industrin. Utredningen förordar också att teko-programmet för exportstöd, som gäller intill den 1 juli 1974, snarast förlängs. Härigenom skulle man få bättre möjligheter att följa upp effekten av insatta åtgärder samtidigt som det skulle underlätta för företagen att planera på något längre sikt.

För sko- och garveriindustrierna bör en exportkonsulent knytas till Sveriges exportråd. Denna åtgärd bör kombineras med ett bidragssystem som i stora drag överensstämmer med det löpande programmet för exportstimulans åt bl. a. teko-industrin. Utredningen föreslår en pro-

gramtid om fyra år fr. o. m. budgetåret 1973/74. Kommerskollegium föreslås bli administrerande myndighet.

Det förutsätts att samordnade exportprojekt ges företräde till exportstöd. Utredningen föreslår att möjligheterna ökas till statliga bidrag för andra samarbetsprojekt inom skoindustrin, bl. a. produktutveckling och utbildning. Skoindustrin bör brytas ut från det löpande omställningsstöd som gäller för teko-, sko-, glas- och möbelindustrierna, varefter de häri ingående stödformerna tillsammans med de av utredningen föreslagna nya stödformerna administreras av ett särskilt skosekretariat. Kostnaderna för samordnade projekt bör till viss del kunna bestridas med statsmedel efter samma principer som gäller för omställningsstödet. Staten bör dock enligt utredningens uppfattning bekosta gemensamma utbildningsprojekt helt och hållet.

I övrigt föreslår utredningen förbättrade möjligheter för enskilda företag att erhålla s. k. säsongkrediter, en intensifierad konsumentupplysning för att öka efterfrågan på högkvalitativa skor och fortsatt stöd åt det utvecklingsarbete som sedan några år pågått inom landet för att få fram högvärdiga ersättningsmaterial för läder.

De olika *delbranscherna inom teko- och skoområdena* är mycket beroende av varandra och måste därför enligt utredningen betraktas som en helhet vid bedömningar från försörjningssynpunkt. Utredningen föreslår därför att möjligheter skapas att stödja all slags tillverkning inom näringsområde 32 enligt standard för svensk näringsgrensindelning (SNI), dvs. textil-, beklädnads-, läder- och lädervarutillverkning. Utredningen utgår från att ÖEF gör den prioritering som blir nödvändig och i övrigt vakar över att stöd inte utgår i andra fall och med högre belopp än vad som från försörjningssynpunkt får anses nödvändigt.

En särskild fråga utgör *den offentliga upphandlingens betydelse* för försörjningsberedskapen på beklädnadsområdet.

Utredningen crinrar om att de statliga upphandlingarna ställda i relation till produktionsföretagens totala omsättning är av begränsad omfattning. Om man beaktar den kommunala upphandlingen blir betydelsen emellertid större. Under senare tid har tillkommit statliga inköp av varor inom ramen för u-landsbiståndet.

Skall den offentliga upphandlingen hos svensk industri få väsentlig effekt, måste beställningarna göras så att produktion kan ske vid en tidpunkt som med hänsyn till orderingång, säsongvariationer och produktionsförutsättningar i övrigt är mest gynnsam för företagen. Det är enligt utredningens uppfattning av stor vikt att man vid såväl den civila som den militära upphandlingen i största möjliga utsträckning tillgodoser företagens önskemål att anpassa produktions- och leveranstiderna till de särskilda förhållandena vid företagen i fråga.

Som ett komplement till åtgärder för att bibehålla en viss produktionskapacitet inom landet föreslår utredningen att uniformstyger för såväl

militärt som civilt bruk lagras av ÖEF intill en kvantitet som motsvarar förbrukningen under minst ett års avspärrning. Inköpen av tyger-  
na bör göras av ÖEF, som vid varje inköpstillfälle anpassar dessa till  
bl. a. önskemålen om en tillfredsställande försörjningsberedskap. Vissa  
särskilt angivna civila och militära statliga myndigheter bör åläggas att  
inköpa sina uniformstyger från ÖEF:s lager.

Då det gäller statlig upphandling av andra varor inom teko-sektorn  
samt av skor finner utredningen det angeläget med en samordning av  
den statliga upphandlingen inte bara för försvarets räkning utan för alla  
statliga myndigheter. Härigenom skapas möjligheter att beakta bl. a.  
försörjningsfrågorna. Kungl. Maj:t bör föreskriva att vissa statliga myn-  
digheter och verk före upphandling av teko-varor och skor skall sam-  
råda med ÖEF. Man bör enligt utredningen av praktiska skäl sätta en  
nedre gräns på de anbud som skall bli föremål för samrådsförfarande.

Ett genomförande av det föreslagna systemet förutsätter att ÖEF  
även i fortsättningen blir instruktionsmässigt undantagen från upp-  
handlingskungörelsens bestämmelser. Skulle så inte bli fallet, bedömer  
utredningen att de åtgärder man föreslår beträffande statlig upphandling  
knappast kan genomföras.

Enligt utredningen bör en samordning eller styrning av landstingens  
och kommunernas inköp av teko-varor och skor, som årligen uppgår till  
betydande belopp, också komma till stånd. Det är därför angeläget  
att kommunförbunden och ÖEF inleder en diskussion för att på frivillig  
väg få till stånd en så nära överensstämmelse som möjligt mellan de  
kommunala upphandlingsreglerna och de särskilda regler för statlig upp-  
handling av teko-varor och skor som försörjningsberedskapsutredningen  
föreslår.

Utredningen behandlar också frågor om *arbetskraft, statistik och ad-  
ministrativ handläggning*.

Det föreslås bl. a. att åtgärder planeras för att beklädnadsindustrierna  
under en kris- eller avspärrningsperiod i största möjliga utsträckning  
skall få behålla den kvalificerade arbetskraften och få möjligheter till  
nyanställning i sådan utsträckning att den planerade omställningen  
och utvidgningen av produktionen kan uppnås. Utredningen anser att det  
statistiska underlaget för bedömningar från försörjningssynpunkt bör  
kunna förbättras och föreslår att frågan närmare undersöks av statistis-  
ka centralbyrån i samråd med ÖEF och andra intressenter.

Ett genomförande av förslagen innebär nya eller utökade uppgifter  
för ÖEF. Om en godtagbar beredskap skall kunna upprätthållas till  
rimliga kostnader inom de berörda områdena, är det enligt utredningen  
nödvändigt att ÖEF får tillräckliga resurser för att fortlöpande kunna  
följa utvecklingen, utreda och analysera läget, revidera planeringen vid  
inträffade förändringar samt föreslå eller vidta erforderliga verkställig-

hetsåtgärder. Behovet av personalförstärkning beräknas till nio handläggare och två biträden.

Utredningen betonar också önskvärdheten av att ett samarbete i mer eller mindre regelbunden form kommer till stånd mellan olika statliga myndigheter och med vederbörande branschorganisationer när det gäller grundläggande utredningar och åtgärder på näringspolitikens område.

Statsverkets sammanlagda *kostnader*, som beräknats med utgångspunkt i vissa antaganden och räkneexempel, anges till drygt 37 milj. kr. under ett första tillämpningsår, drygt 47 milj. kr. under ett andra år och drygt 50 milj. kr. under närmast följande år. Erforderligt investeringsbelopp stiger från nära 300 milj. kr. under det första året till närmare 450 milj. kr. under loppet av fem år. I dessa belopp ingår de varor inom teko- och skoområdena som f. n. beredskapslagras till ett värde av ca 150 milj. kr. med en årskostnad av drygt 11 milj. kr.

Utredningen understryker starkt försörjningsberedskapens grundläggande betydelse för *säkerhets- och neutralitetspolitiken* och framhåller att statsverkets insatser för de åtgärder utredningen föreslagit, liksom totalförsvarets kostnader i övrigt, bör i sin helhet ses som kostnader för vår neutralitetspolitik.

### Propositionen

Departementschefen delar utredningens uppfattning att det stöd- och stimulansprogram som nu är i kraft för berörda industribranscher måste kompletteras med åtgärder som är inriktade på att trygga en tillfredsställande försörjning. Han anser att de statliga stödåtgärder som vidtas av försörjningsberedskapsskäl bör ge en långsiktig garanti för en tillfredsställande försörjning med beklädnadsvaror. Detta bör underlätta planeringen inom det ekonomiska försvaret.

I likhet med utredningen förordar departementschefen *selektiva åtgärder* framför generellt verkande. Som huvudsaklig stödform föreslås statliga avskrivningslån kompletterade med kreditgarantier till teko-, sko- och garveriindustrierna. Vidare föreslås en utvidgad lagring av textila fibrer, garner och vävnader vid ÖEF. För sko- och garveriindustrierna föreslås vissa särskilda åtgärder.

Departementschefen biträder alltså utredningens uppfattning beträffande gränsskydd. Han avstyrker förslaget om leasing. De fördelar som ligger i leasingssystemet, dvs. främst att skapa likviditetsutrymme för finansiering av investeringar, finns redan i avskrivningslånen.

Förslaget om en förlängning av teko-programmet för exportstöd bör enligt departementschefen tas upp vid anmälan av ifrågavarande anslag inför budgetåret 1974/75. Fram till detta budgetår avses det nuvarande programmet löpa.



Om systemet med avskrivningslån som stödform uttalar departementschefen följande:

Statligt stöd till näringslivet i form av bidrag utgår inte till anskaffning av maskiner utan endast för byggnader. Det av utredningen framlagda förslaget om avskrivningslån avser emellertid inte stöd till näringslivet utan formerna för att upprätthålla en tillfredsställande beredskap. Mot denna bakgrund kan man mera förutsättningslöst pröva stödets utformning och omfattning. Det investeringsstöd som jag förordar skall införas för beklädnadsområdet innebär att avskrivningslån kan utgå med hälften av kostnaden för investeringar även i maskiner. Detta motiveras endast av att dessa maskiner är oundgängligen nödvändiga för vår försörjningsberedskap.

Eftersom det framför allt är läget inom den grundtextila industrin som är bekymmersamt, anser departementschefen det naturligt att stödåtgärder i form av avskrivningslån i första hand riktas mot spinnerier och väverier. Åtgärderna syftar till att rationalisera driften och höja produktiviteten. Detta syfte bör enligt departementschefen ges företräde före en geografisk spridning av produktionen.

Departementschefen anser sig inte kunna godta utredningens förslag om retroaktiv långivning. Med hänsyn till att han inte räknar med stöd i form av leasing bör möjligheten dock hållas öppen att under år 1973, efter särskild prövning, i undantagsfall kunna ge lån för produktivitetshöjande maskiner som anskaffats under år 1972 samt för nyligen uppförda och rationellt planerade industribyggnader i gott skick. Låneandelen bör inte överstiga 50 % och avskrivningstiden bör vara minst tio år.

Statliga kreditgarantier bör enligt departementschefen kunna utgå med upp till 50 % av det beviljade avskrivningslånet. Han anser att sådana garantier bör administreras av ÖEF i nära samarbete med kommerskollegium. Eftersom systemet med avskrivningslån innebär en betydande risk för staten, bör den administrerande myndigheten få en effektiv insyn i företagens ekonomiska utveckling under hela avtalsperioden. Detta bör vara en förutsättning för långivningen.

Departementschefen ansluter sig i stort till utredningens beräkningar av den erforderliga lagern på byggnaderna av textiltibrer och garner. Han anser att utredningens förslag om lagring vid företagen mot viss ersättning är ett bra komplement till lagring i ÖEF:s egen regi. Viss del av den föreslagna lagerinvesteringen för importerade fibrer bör enligt departementschefen kunna göras med anlåtande av en utökad rörlig kredit.

Det råder delade meningar om möjligheterna för krigsmakten att mera väsentligt öka lagerhållningen av uniformstyger och andra textilier. Både överbefälhavaren och försvarets materielverk anför kritiska synpunkter mot förslaget under hänvisning främst till begränsade ekonomiska ramar. Departementschefen betonar det angelägna i utredningens förslag. Krigs-

makten kan inte räkna med att helt kunna tillfredsställa sina beklädnadsbehov i en kristid genom omdirigering från den civila sektorn. Krigsmaktens förråd av beklädnadsvaror bör därför i möjligaste mån fyllas redan i fred.

Utredningens förslag beträffande vissa speciella varor inom teko-sektorn föranleder ingen erinran från departementschefens sida.

Departementschefen delar utredningens uppfattning att vissa särskilda åtgärder bör vidtas för *sko- och garveriindustrierna*. Han anser det angeläget att dessa industribranscher kommer i åtnjutande av exportstimulerande åtgärder inom ett tidsbegränsat försöksprogram. Han är också positiv till ett samarbete beträffande produktion, design, försäljning etc. och anför härom bl. a. följande:

Efter samråd med chefen för industridepartementet finner jag, i likhet med utredningen och remissinstanserna, att ett visst statligt stöd bör kunna underlätta genomförandet av önskvärda samarbetsprojekt. Ett samarbete av föreslagen typ är, enligt min mening, en förutsättning för att den svenska skoindustrin skall kunna hävda sig konkurrensmässigt både nationellt och internationellt. Stödet bör kunna utgå till sådana olika typer av samarbetsprojekt som utredningen föreslagit, bl. a. avseende produktutveckling och för branschen gemensamma utbildningsinsatser. För utbildningsprojekt bör bidrag kunna utgå med hela kostnaden. I övrigt bör vederbörande företag bära en efter omständigheterna avpassad andel av kostnaderna.

Det finns enligt departementschefen inte anledning att inrätta ett särskilt skosekretariat för de uppgifter som följer av förslaget. Arbetsuppgifterna bör anförtros den enhet vid nuvarande kommerskollegium som f. n. har hand om de omställningsfrämjande åtgärderna för vissa industribranscher, däribland skoindustrin. Motsvarande anslag bör räknas upp för att det skall bli möjligt att lösa de föreslagna nya arbetsuppgifterna.

Utredningens förslag angående säsongkrediter är departementschefen inte beredd att ansluta sig till. Han anser att övriga stöd- och stimulansåtgärder bör vara tillräckliga för att på sikt trygga en tillfredsställande försörjningsberedskap. Förslaget om en intensifierad konsumentupplysning avstyrks likaså. Däremot anser departementschefen det väsentligt bl. a. med hänsyn till bristen på hudar att man fortsätter det utredningsarbete som har påbörjats för att få fram ersättningsmaterial för läder.

Departementschefen delar utredningens uppfattning att det föreslagna stödet bör kunna ges all tillverkning inom näringsområde 32 enligt standard för svensk näringsgrensindelning (SNI), dvs. textil-, beklädnads-, läder- och lädervarutillverkning. Även tillverkningen av gummiskor och rayonfiber bör kunna komma i fråga för det föreslagna stödet.

Beträffande *offentlig upphandling* av teko-varor och skor biträder departementschefen utredningens uppfattning att den offentliga upphandlingen på detta från försörjningsberedskapssynpunkt viktiga varuområde används på ett sådant sätt att den kompletterar övriga åtgärder för att

bevara en lägsta produktionskapacitet inom landet. Frågan om ändring av upphandlingskungörelsen bereds f. n. inom Kungl. Maj:ts kansli, varför departementschefen inte nu är beredd att förorda någon generell lösning på den konflikt mellan affärsmässighet och beredskapshänsyn som ofta kan uppstå i ÖEF:s affärsverksamhet.

Utredningens förslag beträffande ett centralt uniformstygslager hos ÖEF kommenterar departementschefen på följande sätt:

Jag anser i likhet med utredningen och flertalet remissinstanser att en centraliserad upphandling av uniformstyg bör kunna utgöra ett kompletterande instrument för att trygga försörjningsberedskapen på tekoområdet. Jag finner också, mot bakgrund av remissvaren, att ett buffertlager av föreslagen omfattning bör kunna underlätta företagets produktionsplanering. Kostnaderna för myndigheternas inköp hos ÖEF bör bestriidas av de inköpande myndigheterna. Lagrings- och omsättningskostnaderna bör däremot på vanligt sätt täckas genom anslag till ÖEF.

I fråga om uniformstygslagret understryker departementschefen utredningens uppfattning att en centralisering och standardisering bör kunna medge viss kostnadsminskning.

Departementschefen tar också upp utredningens förslag om samråds-skyldighet. Han erinrar om att Kungl. Maj:t föreskrivit att visst samrådsförfarande skall tillämpas t. o. m. den 31 december 1972 och anför vidare:

Det är ännu för tidigt att dra några slutsatser beträffande effekten från försörjningsberedskapssynpunkt av detta samråd. Jag är medveten om risken för en fördröjande effekt på inköpsprocessen. En sådan fördröjning får man enligt min mening acceptera om man genom ett samråd uppnår väsentliga fördelar vad gäller försvarsberedskapen på ett försörjningsområde som är av så avgörande betydelse för vår förmåga att uthärda ett krigs eller en avspärrnings påfrestningar som det nu aktuella. Samrådsförfarandet bör dock enligt min mening så snart som det är möjligt bli föremål för en utvärdering.

Förutom de i betänkandet angivna myndigheterna föreslår ÖEF att kriminalvårdsstyrelsen och socialstyrelsen åläggs samråd. Jag har inga erinringar mot detta. Enligt min mening bör också SIDA kunna komma i fråga. Jag har för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter om ett fortsatt samrådsförfarande. Ärende som är av väsentlig betydelse från försörjningssynpunkt bör hänskjutas till Kungl. Maj:t för avgörande när lägre anbud föreligger från utländsk leverantör än från svensk.

En samordning är enligt departementschefens mening angelägen även i fråga om den kommunala upphandlingen. Han konstaterar med tillfredsställelse att också Svenska kommunförbundet finner det önskvärt att diskussioner kommer till stånd med ÖEF beträffande den kommunala upphandlingen.

Departementschefen biträder i huvudsak utredningens synpunkter,

när det gäller *arbetskraft, statistik och administration*. Han delar också uppfattningen om behovet av förstärkning av ÖEF.

Utredningens förslag om en samarbetsgrupp för att behandla försörjningen med teko-varor och skor ansluter departementschefen sig till. Han förutsätter att ÖEF tar upp frågan med berörda intressenter.

För att täcka det i propositionen angivna omedelbara *utgiftsbehovet* begärs medel på tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår med sammanlagt 47 milj. kr.

### Motionen

Motionen 1972: 1883 tar upp de särskilda åtgärder till stöd åt skoindustrin som föreslagits av försörjningsberedskapsutredningen, främst export- och utbildningsstöd, inrättande av ett särskilt skosekretariat samt lagringsstöd genom särskilda s. k. säsongkrediter, avsedda att överbrygga den ansträngning av likviditeten som uppstår i samband med att man bygger upp ett skolager i säsongskarvarna. Motionärerna konstaterar att det föreslagna stödet åt den hårt pressade skoindustrin — betraktat som otillräckligt av branschens expert i utredningen och av initierade remissorgan — avsevärt försvagats i den nu föreliggande propositionen. De uttalar farhågor för att det i denna begränsade omfattning inte skall vara tillräckligt för att kunna bevara en skoindustri av den för försörjningsberedskapen absolut erforderliga storleken.

Det är, framhåller motionärerna, ytterst angeläget att de olika möjligheterna till stöd åt skoindustrin — det gäller både lädersko- och gummskoindustrin — byggs ut så, att olika samarbetsprojekt, ofta ingripande i varandra, kan samordnas eller rätt avvägas med hänsyn till betydelse och verkningsgrad. För att detta väsentliga mål skall nås anses det önskvärt att denna effektiviserings- och omställningsverksamhet administreras av det föreslagna särskilda skosekretariatet, lämpligen förlagt till den enhet inom kommerskollegium som f. n. har hand om de omställningsfrämjande åtgärderna för bl. a. skoindustrin.

Av utredningen föreslagna säsongkrediter med statliga garantier upp till ett belopp av 10 milj. kr. per år bör enligt motionärerna tillföras de särskilda åtgärderna för skoindustrin. Sådana krediter bör även göras räntefria i likhet med avskrivningslånen. Härigenom skulle man enligt en utredning som företagits inom skofabrikantföreningen kunna uppnå ett i konkurrensen betydelsefullt förbilligande av produktionen på i genomsnitt en krona per par läderskor. Motionärerna påpekar att skoindustrin sedan länge avtalsenligt förpliktat sig till jämn sysselsättning av arbetskraften, vilket inte medger någon tillfällig nedskärning av arbetstiden eller permittering av arbetskraften under den ekonomiskt riskfyllda och kapitalkrävande mellanperiod mellan säsongerna då tillverkning på lager ofta måste tillgripas.

### Utskottet

Riksdagen har tidigare i år fattat beslut om den fortsatta inriktningen av vårt totalförsvaret (prop. 1972: 75, FöU 1972: 17, rskr 1972: 231). När det gäller de delar av totalförsvaret som innefattas i begreppet övrigt totalförsvaret underströks därvid kravet på balans i våra samlade försvarsinsatser. Av stor betydelse är försörjningen med förnödenheter och tjänster — det ekonomiska försvaret — som innefattar bl. a. livsmedelsförsörjningen, industriproduktionen, energiförsörjningen och transporterna. Vid riksdagsbehandlingen anslöt utskottet sig (FöU 1972: 17 s. 46) till vad chefen för försvarsdepartementet hade anfört om den betydelse som verksamheten inom övrigt totalförsvaret har för våra samlade försvarsansträngningar liksom för tilltron till dessa. Detta gäller såväl den verksamhet som närmast tar sikte på att säkerställa totalförsvarets funktionsduglighet i ett krigsläge som den verksamhet som främst syftar till att trygga handlingsfriheten i ett avspärrnings- eller neutralitetsläge.

Det pågår s. k. miljöstudier inom det ekonomiska försvaret. I de anvisningar som ligger till grund för dessa anges — som chefen för handelsdepartementet påpekar i nu ifrågavarande proposition — att tilltron till Sveriges alliansfria politik syftande till neutralitet i krig förutsätter att stormakterna är övertygade om att Sverige i händelse av konflikt är berett att med vapenmakt fullfölja den deklarerade politiken. Försörjningsberedskapen måste utformas så att svenskt militärt motstånd ter sig trovärdigt för den som överväger angrepp mot landet. Man bör också se till att Sveriges möjligheter att bevara och fullfölja sin neutralitet under krig i vår omvärld ter sig trovärdiga. En tillfredsställande försörjningsberedskap är därför en förutsättning för att våra säkerhetspolitiska mål skall kunna uppnås.

Det är mot den bakgrunden man får se utredningsarbetet beträffande försörjningsberedskapen och de förslag som har lagts fram i propositionen 1972: 127. Inom industri och handel pågår en strukturomvandling som innebär att allt större enheter skapas. Företagsnedläggningar, driftinskränkningar och produktionsomläggningar har medfört en successivt minskande självförsörjningsgrad. Av propositionen framgår att läget på beklädnadsområdet är sådant att det — om inte motverkande åtgärder sätts in — finns risk för att produktionskapaciteten inom vissa delbranscher kommer att sjunka till en från försörjningsberedskapssynpunkt alltför låg nivå.

Avgörande för försörjningsberedskapen är vilken försörjningsuthållighet och försörjningsstandard man eftersträvar. Chefen för handelsdepartementet erinrar om den verksamhet som f. n. bedrivs vid försvarsdepartementet inom ramen för sekretariatet för säkerhetspolitik och långsiktplanering inom totalförsvaret och som inkluderar sådana

studier av framtida krig och krisers karaktär som behövs för en analys av försörjningsuthålligheten. Han finner starka skäl tala för att man tills vidare bör räkna med att försörjningen med beklädnadsvaror skall kunna upprätthållas under en så lång avspärningstid att en inte o betydlig produktion inom landet är nödvändig för en tillfredsställande beredskap. På så sätt behålls handlingsfrihet för framtida ställningstaganden till frågan om uthålligheten inom totalförsvaret.

Försörjningsberedskapen har i propositionen kopplats till det branschstöd som förekommer inom beklädnadssektorn. De åtgärder som hittills satts in har i första hand motiverats av näringspolitiska skäl. Såväl försörjningsberedskapsutredningen som chefen för handelsdepartementet anser att de stöd- och stimulansåtgärder av allmän karaktär för export, omställning och företagsutveckling som nu finns bör kunna utgöra viktiga grundläggande element även i ett statligt stöd- och stimulansprogram som tar sikte på att av beredskapsskäl bibehålla viss produktionskapacitet.

Utskottet delar uppfattningen att det stöd- och stimulansprogram som nu är i kraft för berörda industribranscher av säkerhetspolitiska skäl måste kompletteras med åtgärder som är inriktade på att trygga en tillfredsställande försörjning. Kostnaderna för de åtgärder som krävs för att trygga en tillfredsställande försörjning i en kristid med livsnödvändiga beklädnadsvaror bör — liksom totalförsvarets kostnader i övrigt — ses som en kostnad för vår neutralitetspolitik.

Det stödprogram som läggs fram i propositionen och som försvarsutskottet i likhet med näringsutskottet tillstyrker ansluter sig i allt väsentligt till försörjningsberedskapsutredningens betänkande. Som huvudsaklig stödform föreslås statliga avskrivningslån kompletterade med kreditgarantier till teko-, sko- och garveriindustrierna. Vidare föreslås en utvidgad lagring av textila fibrer, garner och vävnader vid överstyrelsen för ekonomiskt försvar (ÖEF). För sko- och garveriindustrierna föreslås vissa särskilda åtgärder men några av utredningens förslag angående stöd åt skoindustrin har inte förts fram i propositionen. Ett par av dem har aktualiserats i motionen 1972: 1883.

Beträffande skoindustrin föreslår utredningen att man förbättrar möjligheterna för enskilda företag att få s. k. säsongkrediter för att överbrygga den ansträngning av likviditeten som uppstår i samband med att varulager byggs upp mellan säsongerna. Enligt utredningen har många företag inom skobranschen på grund av brist på bankmässiga säkerheter svårt att få sådana krediter. Utredningen föreslår därför att ÖEF skall få möjlighet att utfärda statliga kreditgarantier. Företagen skulle kunna ställa dessa som säkerhet för lämpliga säsongkrediter via det ordinarie bankväsendet. Utredningen påpekar att en sådan förstärkning av säkerheten kan tänkas medföra att företagen får en något lägre räntekostnad. Ett kreditgarantiavtal bör enligt utredningen innefatta en

utfästelse från företaget att upprätthålla en viss angiven produktion under garantins löptid. Avtalsperioden bör omfatta högst fem år.

Kommerskollegium förordar i sitt yttrande över utredningens förslag att säsongskrediterna handhas av kollegiet och att de avgörs i samråd med ÖEF. Svenska skofabrikantföreningen framhåller i sitt yttrande att det i vanliga fall inte föreligger särskilt stora svårigheter att få krediter för detta ändamål av de vanliga bankförbindelserna. Fördelen med utredningens förslag är att räntelättnader kan åstadkommas. Föreningen föreslår därför att, förutom att garantier ställs för krediterna, dessa även blir räntefria i likhet med avskrivningslånen eller att räntan blir mycket låg.

Departementschefen är med hänvisning till skofabrikantföreningens yttrande inte beredd att anluta sig till utredningens förslag om statliga kreditgarantier. Han anser att övriga stöd- och stimulansåtgärder bör vara tillräckliga för att på sikt trygga en tillfredsställande försörjningsberedskap beträffande skor.

I motionen 1972: 1883 ställer motionärerna sig bakom utredningens förslag om statlig garanti för säsongkrediter. De anser att en garantiram om 10 milj. kr. bör gälla fr. o. m. nästa budgetår samt hävdar att säsongkrediterna dessutom bör göras räntefria i likhet med avskrivningslånen.

Näringsutskottet (dess majoritet) är inte berett att tillstyrka motionärernas förslag om åtgärder till stöd för skoindustrin utöver vad departementschefen föreslår.

Försvarsutskottet är medvetet om att det förekommer stora säsongvariationer inom skobranschen och utgår från att skotillverkarna kan ha varierande förutsättningar att med i huvudsak jämn sysselsättning klara likviditetsproblemen. Med hänsyn till skoindustrins betydelse för vår försörjningsberedskap anser utskottet att det bör vara ett samhällsintresse att man för eljest livskraftiga företag som behövs för att trygga den oundgängliga produktionskapaciteten kan mildra verkningarna av säsongvariationerna genom bankkredit. Vid övervägande av om staten i någon form bör underlätta sådan kredit står det till en början klart att staten inte bör tillskjuta medel för en nedsättning av krediträntan. Det bör däremot vara möjligt att till sådana företag som utskottet här åsyftar ge en statlig garanti som säkerhet för banklån.

Utskottet erinrar om att kreditstöd enligt kungörelsen om statligt kreditstöd till hemslöjd, hantverk och småindustri i särskilda fall kan utgå även till anskaffning av omsättningstillgångar. Denna möjlighet står öppen även för nu ifrågakvarande företag inom skoindustrin. Den årliga garantiramen är 80 milj. kr. men ramen har på senare år långtifrån utnyttjats fullt ut. Det bör därför finnas utrymme för garantier även i det syfte som nu är i fråga. Utskottet förutsätter att kommerskollegium, som administrerar kreditgarantierna, samråder med ÖEF i sådana fall.

Ärende av detta slag som gäller stöd till större industri bör, liksom redan nu sker, underställas Kungl. Maj:t.

Vad utskottet har anfört om statlig garanti för krediter till vissa skottillverkande företag bör riksdagen ge Kungl. Maj:t till känna.

Beträffande motionsyrkandet om ett särskilt skosekretariat finner utskottet inte anledning till annan bedömning än den som departementschefen har gjort. De angivna arbetsuppgifterna bör anförtros den enhet vid nuvarande kommerskollegium som f. n. har hand om de omställningsfrämjande åtgärderna inom bl. a. skoindustrin. Den organisatoriska formen för ifrågavarande samordningsuppgifter bör kunna omprövas när landets skottillverkande företag har nått fram till en mera utbyggd samverkan sinsemellan. Utskottet avstyrker alltså bifall till motionen 1972: 1883 i denna del.

Försvarets lagerhållning av uniformstyger och textilier har en viss betydelse för beredskapsförsörjningen på beklädnadsområdet. Departementschefen finner — liksom utredningen — det angeläget att förråden av beklädnadsvaror i möjligaste mån fyllas på redan i fredstid, eftersom det militära försvaret inte kan räkna med att helt kunna tillfredsställa sina beklädnadsbehov i en kristid genom omdirigering från den civila sektorn. Även utskottet anser en sådan lagring ändamålsenlig, under förutsättning att medel kan avsättas härför inom de särskilda utgiftsramar som gäller för det militära försvaret.

Utskottet delar uppfattningen att den offentliga upphandlingen av teko-varor och skor har betydelse för försörjningsberedskapen och vill, liksom departementschefen, framhålla angelägenheten av att upphandlingen på detta från försörjningsberedskapssynpunkt viktiga varuområde används på ett sådant sätt att den kompletterar övriga åtgärder för att bevara en lägsta produktionskapacitet inom landet. Utskottet ansluter sig också till förslaget om en centraliserad upphandling av uniformstyg. Sådant upphandling bör kunna utgöra ett kompletterande instrument för att trygga försörjningsberedskapen på teko-området.

En samordning av den statliga upphandlingen bör enligt utskottets mening ske även i fråga om andra varor inom beklädnadssektorn. Ett samrådsförfarande av den typ som redan tillämpas på försök kan visserligen få en fördröjande effekt på inköpsprocessen. Som departementschefen framhåller får man emellertid acceptera en sådan fördröjning om man genom ett samråd uppnår väsentliga fördelar beträffande försvarsberedskapen på ett försörjningsområde som är av så avgörande betydelse för vår förmåga att uthärda ett krigs eller en avspärrnings påfrestningar som det nu aktuella.

Vad nu sagts bör gälla den statliga upphandlingen inte bara för försvarets räkning utan för alla statliga myndigheter. Härigenom skapas möjligheter att på ett effektivt sätt beakta försörjningsfrågorna. Utskottet anser i likhet med departementschefen det vara angeläget att en sam-



ordning kommer till stånd även i fråga om den kommunala upphandlingen.

Arbetskraftplanläggningen för berörda industrier bör enligt departementschefen ägnas ökad uppmärksamhet. Han understryker betydelsen av att nyckelpersoner inom industrin beviljas uppskov från militärtjänst för att kunna medverka i en krisproduktion. Utskottet kan i allt väsentligt ansluta sig härtill men vill framhålla att beklädnadsindustrin inte generellt bör få en förmånligare behandling i detta hänseende än annan produktion av stor betydelse för landets försörjning.

En viss förstärkning av ÖEF torde, som departementschefen framhåller, bli nödvändig vid ett genomförande av förslagen.

Utskottet har inte något att erinra mot vad departementschefen har anfört i övrigt.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. avslår motionen 1972: 1883 såvitt avser inrättande av ett särskilt skosekretariat,
2. som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet, med anledning av propositionen 1972: 127 och motionen 1972: 1883 i denna del, har anfört om statlig garanti för krediter till vissa skotillverkande företag,
3. godkänner de i propositionen förordade riktlinjerna för försörjningsberedskapen på beklädnadsområdet m. m.

## Anslagsfrågor

I anslutning till förslagen om riktlinjer för försörjningsberedskapen på beklädnadsområdet m. m. tas i propositionen upp vissa anslagsfrågor som avser budgetåret 1972/73.

**2. Täckande av förluster på grund av kreditgarantier i beredskapssyfte till teko-, sko- och garveriindustrierna.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt F 3 s. 52—53) och hemställer

att riksdagen

1. medger att för budgetåret 1972/73 statlig kreditgaranti för lån till teko-, sko- och garveriindustrierna beviljas med sammanlagt 12 500 000 kr.,
2. till *Täckande av förluster på grund av garantier i beredskapssyfte till teko-, sko- och garveriindustrierna* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 under tionde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

3. **Lån till teko-, sko- och garveriindustrierna.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt V: 9 a s. 53) och hemställer

att riksdagen till *Lån för teko-, sko- och garveriindustrierna* på tilläggsstat I för budgetåret 1972/73 under Fonden för låneunderstöd anvisar ett investeringsanslag av 25 000 000 kr.

4. **Lagring för beredskapsändamål.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt VIII: 1 s. 53—54) och hemställer

att riksdagen till *Lagring för beredskapsändamål* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 under Fonden för beredskapslagring anvisar ett investeringsanslag av 22 000 000 kr.

Stockholm den 5 december 1972

På försvarsutskottets vägnar

PER PETERSSON

*Närvarande:* herrar Petersson i Gäddvik (m), Gustavsson i Eskilstuna (s), Gustafsson i Stenkyrka (c), Gustafsson i Uddevalla (s), Gustavsson i Ängelholm (s), Pettersson i Kvänum (c), Häll (s), Öhvall (fp), Brännström (s), Pettersson i Lund (s), Gustavsson i Nässjö (s), Gernandt (c), Hedström (s), Karl Bengtsson i Varberg (fp) och Oskarson (m).

**Näringsutskottets yttrande nr 2 år 1972***Till försvarsutskottet*

Genom beslut den 14 november 1972 har försvarsutskottet hemställt om yttrande av näringsutskottet över propositionen 1972: 127 angående försörjningsberedskapen på beklädnadsområdet jämte eventuella följdmotioner.

Med anledning härav får näringsutskottet anföra följande.

I propositionen anges riktlinjer för försörjningsberedskapen på beklädnadsområdet. I anslutning därtill upptas vissa anslagsfrågor som avser budgetåret 1972/73.

Till grund för propositionen ligger ett betänkande av försörjningsberedskapsutredningen. Av utredningens förslag till åtgärder till stöd åt skoidustrin har några inte upptagits i propositionen. Ett par av dessa förslag, avseende förbättrade möjligheter till s. k. säsongkrediter samt inrättande av ett skosekretariat, förs nu fram i motionen 1972: 1883.

Vad som föreslås i propositionen föranleder ingen erinran från utskottets sida. Detta innebär att utskottet ansluter sig till departementschefens bedömning i fråga om produktionsstimulerande åtgärder på skoidustrins område. Utskottet är sålunda inte berett att tillstyrka motionärernas förslag om ytterligare sådana åtgärder.

Stockholm den 28 november 1972

På näringsutskottets vägnar

INGVAR SVANBERG

*Närvarande:* herrar Svanberg (s), Börjesson i Glömminge (c), Andersson i Örebro (fp), Haglund (s), Andersson i Storfors (s), Gustafsson i Byske (c), Rask (s), Blomkvist (s), Sjönell (c), Wååg (s), Hovhammar (m), Svensson i Malmö (vpk), Jonsson i Husum (s), Rydén (fp) och Fridolfsson i Stockholm (m).

**Avvikande mening**

av herrar Börjesson i Glömminge (c), Andersson i Örebro (fp), Gustafsson i Byske (c), Sjönell (c), Hovhammar (m), Rydén (fp) och Fridolfsson i Stockholm (m), som anser att det stycke i yttrandet som

börjar med "Vad som föreslås" och slutar med "ytterligare sådana åtgärder" bort utbytas mot ett stycke av följande lydelse:

Utskottet har ingenting att erinra mot de positiva förslagen i propositionen. För skoindustrins del ter sig emellertid de planerade stödåtgärderna otillräckliga. Departementschefen har inte godtagit försörjningsberedskapsutredningens förslag rörande säsongkrediter och inte heller dess förslag att ett särskilt skosekretariat skall inrättas för att administrera stödet till denna industri. I motionen begärs att åtgärdsprogrammet för skoindustrin skall kompletteras på dessa punkter. Utskottet anser det angeläget att så sker och tillstyrker alltså motionen.